

โครงการธนาคารอาหารชุมชน (เกษตรวิสัย)
ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

1. หน่วยงานรับผิดชอบ

- 1.1 หน่วยงานหลัก สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- 1.2 หน่วยงานบูรณาการ 1. หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- 2. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3. สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
- 4. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- 5. โรงเรียนโดยรอบโครงการ

2. ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์/นโยบาย

- 2.1 ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคทางสังคม
- 2.2 ประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนย่อยของแผนแม่บท แผนแม่บท 15 พลังทางสังคม
- ประเด็นแผนย่อย 4.1.1 การเสริมสร้างทุนทางสังคม
- 2.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 หมายความว่า 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสม
- 2.4 นโยบายหลักด้าน การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติพระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์

3. หลักการและเหตุผล

“เกษตรวิสัย” เป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรตามพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งยังทรงพระอิสริยยศสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้ทรงมอบที่ดินส่วนพระองค์ บริเวณบ้านกองแหะ หมู่ที่ 4 ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ มีเนื้อที่ จำนวน 1,350 ไร่ ให้กับ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นำไปดำเนินการในลักษณะเป็นคลินิกเกษตรเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในรูปแบบของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีชุมชนเป็นศูนย์ฝึกอบรม และวิจัยพัฒนาการเกษตร ให้เหมาะสมกับพื้นที่ รวมทั้งเพื่อการฟื้นฟูและอนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้เกิดเป็นระบบนิเวศที่สมบูรณ์ เป็นแหล่งผลิตอาหารธรรมชาติ และมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนและเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2545 พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานที่ดินส่วนพระองค์ให้กระทรวง เกษตรและสหกรณ์ และทรงมีพระราชดำริ ขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณากำหนดแนวทางการใช้ ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ต่อมาเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2546 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้นำเสนอแผนแม่บท และแผนปฏิบัติงานเพื่อขอรับสนับสนุนงบประมาณปี 2546 จากคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) โดยจะยึดกรอบแนวทางการดำเนินงานตามแผนแม่บท

และแผนปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างใหญ่หลวงให้แก่เกษตรกร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้มอบพื้นที่ให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) 123 ไร่ เพื่อดำเนินการโครงการธนาคารอาหารชุมชน (Food Bank) ในปี 2546 โดยเริ่มต้นจากพื้นที่ป่าไม้อันเป็นแหล่งต้นน้ำถูกทำลายและเสื่อมโทรม ด้วยการปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง ผสมผสานกับพืชอื่นๆ เพื่อให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการปลูกต้นไม้ให้กระจายไปในพื้นที่ให้เป็นธนาคารอาหารของชุมชน มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลัก พัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้เป็นสถานที่ศึกษาดูงานในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ วนเกษตร รวมถึงเป็นแหล่งอาหารทางธรรมชาติให้กับชุมชนบริเวณรอบๆ โครงการและผู้สนใจทั่วไป ปัจจุบัน ส.ป.ก. และชุมชน สามารถฟื้นฟูพื้นที่ดังกล่าวจนเป็นป่าแบบวนเกษตร แต่เกษตรกร/ชุมชน ยังขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่และขาดข้อมูลการใช้ประโยชน์พันธุ์พืชอย่างถูกต้องและเหมาะสม ขาดการพัฒนากิจกรรมเพื่อก่อให้เกิดรายได้กับเกษตรกรในชุมชนกองแหะ

ในปีงบประมาณ 2567 ส.ป.ก. มีกรอบแนวคิดในการดำเนินโครงการธนาคารอาหารชุมชน (เกษตรวิสัย) ให้สอดคล้องกับพระราชปณิธาน สืบสาน รักษา ต่อยอด จึงมีความจำเป็นในการจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาเกษตรกรและพื้นที่ตามหลักสูตรที่กำหนด เพื่อให้การดำเนินงานโครงการมีความต่อเนื่อง และสามารถขยายผลรูปแบบการดำเนินงานโครงการธนาคารอาหารชุมชน (เกษตรวิสัย) ให้กับเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินต่อไป

4. วัตถุประสงค์

4.1 เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกให้เกิดความรักความหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติของแหล่งชุมชน เพื่อให้เห็นความสำคัญของการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ธนาคารอาหารชุมชน (เกษตรวิสัย)

4.2 เพื่อเป็นต้นแบบในการบูรณาการระหว่างหน่วยงานและชุมชน ด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดระบบนิเวศที่สมบูรณ์ เกษตรกรสามารถใช้พื้นที่ป่าไม้เป็นแหล่งผลิตอาหารและมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

4.3 เพื่อส่งเสริมการขยายผลสู่เกษตรกรและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โครงการธนาคารอาหารชุมชน (เกษตรวิสัย) ให้กับเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

5. กลุ่มเป้าหมายการดำเนินการ

5.1 ยุวเกษตรกรในพื้นที่โครงการ จำนวน 20 ราย

5.2 เกษตรกร ทายาทเกษตรกร ในพื้นที่โครงการและในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน 40 ราย

6. พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่บ้านกองแหะ หมู่ที่ 4 ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม และในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน 60 ไร่

7. วิธีดำเนินการ/กิจกรรม

- 7.1 จัดทำแผนชุมชน เน้นกระบวนการมีส่วนร่วม
 - 7.2 ประสาน สํารวจข้อมูลพื้นที่ เกษตรกรเป้าหมาย/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจงโครงการ
 - 7.3 ฝึกอบรม/ศึกษาดูงาน เกษตรกรเป้าหมาย จำนวน 60 ราย
 - 7.4 กิจกรรมปลูกป่า และทำแนวกันไฟ
 - 7.5 กิจกรรมปรับปรุง บำรุงกล้าไม้ พันธุ์ไม้ การดูแล บำรุงรักษา และซ่อมแซมระบบน้ำ
 - 7.6 คัดเลือกเกษตรกรตัวอย่างและสนับสนุนปัจจัยการผลิต จำนวน 1 ราย
 - 7.7 การรายงานผลการดำเนินงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำเดือนในระบบ Google sheet
- จัดทำรายงานผลประจำปี

- 7.8 การติดตามประเมินผลเกษตรกรตามแบบสัมภาษณ์เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรม
- 7.9 การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการดำเนินงานโครงการ
- 7.10 การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. จังหวัด/ส่วนกลาง

8. ตัวชี้วัด

8.1 เชิงปริมาณ

: เกษตรกรเป้าหมาย ได้รับการส่งเสริมตามแนวทางพระราชดำริ จำนวน 60 ราย

8.2 เชิงคุณภาพ

: เกษตรกรเป้าหมาย น้อมนำแนวพระราชดำริไปปฏิบัติและได้ผลจริงไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

8.3 ผลสัมฤทธิ์

: ร้อยละ 60 ของเกษตรกร มีรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกรเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ 10

9. งบประมาณ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ไปพลางก่อน (ต.ค.66-พ.ค. 67) จำนวนเงิน 834,900 บาท

10. ระยะเวลาดำเนินโครงการ

1 ตุลาคม 2566 – 31 พฤษภาคม 2567

11. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

11.1 เกษตรกร ยุวเกษตรกรมีจิตสำนึกความรักความหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติของแหล่งชุมชน เพื่อให้เห็นความสำคัญของการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ธนาคารอาหารชุมชน (เกษตรวิสัย)

11.2 เป็นต้นแบบในการบูรณาการระหว่างหน่วยงานและชุมชน ด้านการอนุรักษ์ พันธุ์ ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดระบบนิเวศที่สมบูรณ์ เกษตรกรสามารถใช้พื้นที่ป่าไม้เป็นแหล่งผลิตอาหารและมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

11.3 เกิดการขยายผลสู่เกษตรกรและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โครงการธนาคารอาหารชุมชน (เกษตรวิสัย) ให้กับเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน